

Ковалевська Наталія Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка

Пасічніченко Анжела Василівна

кандидат психологічних наук, доцент,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка

ЯК СТВОРИТИ ІГРОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНОГО ДОСТУПУ ДО ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Гра є фундаментальним чинником розвитку дитини, який визначається спонтанністю, творчим характером та емоційним задоволенням від процесу. Вона виступає провідним видом діяльності в дошкільному віці, сприяючи гармонійному розвитку фізичних, когнітивних, емоційних, соціальних та моральних компетенцій.

Згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти [1], гра має ключове значення у вихованні та навчанні дітей раннього та дошкільного віку. Проте на практиці спостерігається тенденція до надмірної інтенсифікації інтелектуального розвитку, збільшення кількості навчальних занять, жорсткої регламентації режиму дня, що обмежує можливості для вільної ігрової діяльності як у закладах дошкільної освіти, так і в сімейному середовищі.

Забезпечення сприятливого ігрового середовища є нагальною потребою, особливо в умовах воєнних дій, внутрішнього переміщення сімей, економічної нестабільності та руйнування інфраструктури. Одним із ключових компонентів розвивального освітнього простору в ЗДО є предметно-ігрове середовище, яке створюється з урахуванням вікових особливостей дітей та специфіки їхньої ігрової діяльності.

Предметно-ігрове середовище включає раціональний підбір та розміщення ігрових матеріалів: тематичних іграшок (як деталізованих, так і умовних), ігрових модулів, макетів, предметів-замінників, різноманітних атрибутів. Його структура та наповнення мають відповідати рівню розвитку дітей різних вікових груп, сприяти формуванню сюжетно-рольової, конструктивно-будівельної, театралізованої та інших видів ігор.

Окрему увагу слід приділити облаштуванню внутрішнього простору укриттів у ЗДО [3], які повинні відповідати вимогам Державної служби з надзвичайних ситуацій. Важливими складовими є зони для відпочинку, ігрові та розвивальні осередки, а також інформативність та змістовне наповнення, що відповідає віковим

особливостям дітей та сприяє їхньому когнітивному, емоційно-ціннісному та діяльнісно-поведінковому розвитку.

Для забезпечення ефективного освітнього процесу необхідне використання дидактичного обладнання, яке включає технічні засоби навчання, дидактичні та настільно-друковані ігри, театралізовані комплекти, логічні настільні ігри (шашки, шахи), а також матеріали для творчої діяльності (набори для малювання, поробок із паперу та природних матеріалів тощо).

Таким чином, створення якісного предметно-ігрового середовища є важливим завданням сучасної дошкільної освіти, що забезпечує повноцінний розвиток дитини навіть в умовах соціальних та економічних викликів.

Обов'язковою умовою забезпечення комфортного перебування дітей у захисних укриттях є попереднє планування змістовного контенту діяльності та організація різноманітних активностей, спрямованих на зниження рівня емоційного напруження, підтримку психоемоційного стану та продовження освітнього процесу. Для цього використовуються спеціально обладнані простори, адаптовані до вікових та психологічних потреб вихованців. Важливою складовою є психологічний супровід учасників освітнього процесу, що сприяє мінімізації стресу.

Для зручності педагогів та вихователів розроблено орієнтовний перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання [2], структурований за віковими категоріями дітей: немовлята та діти раннього віку (від народження до 3 років); передшкільний вік (від 3 до 6 (7) років). А також відповідно до основних видів дитячої діяльності: ігрова; рухова; художня (образотворча, музична, театральна, літературна); мовленнєво-пізнавальна (ознайомлення з природним, соціальним і предметним середовищем, формування звукової культури мовлення, елементи навчання грамоти та математики); трудова (художня праця, природничо-господарська діяльність).

Перелік містить рекомендації щодо необхідної кількості іграшок, навчальних матеріалів та обладнання для ефективної реалізації завдань формування ключових життєвих компетентностей дітей дошкільного віку.

Створення ігрового середовища не обов'язково потребує значних фінансових витрат. Використання побутових предметів (картонних коробок, пластикових пляшок, тканин, природних матеріалів) сприяє розвитку креативності дітей. Виготовлення іграшок з підручних матеріалів батьками та опікунами є дієвим способом залучення дорослих до освітнього процесу.

Вихователі забезпечують дітей різноманітними навчальними та

ігровими матеріалами, серед яких: настільні ігри (шахи, шашки); конструктори (LEGO, дерев'яні блоки, магнітні пазли); художні матеріали (олівці, фломастери, пластилін, папір); обладнання для рухливих ігор.

У межах укриттів можна створити безпечний ігровий простір, що сприятиме психологічному комфорту дітей. Важливим є зонування простору, яке може включати: місце для творчості; зону для конструктивно-будівельних ігор; сюжетно-рольові ігри.

Доцільним є використання світлодіодних ламп, ліхтариків або гірлянд на батарейках. Для підвищення комфорту можна облаштувати простір м'якими покривалами, подушками, килимками.

Організація простору має бути мобільною та адаптивною. Використання універсальних ігрових модулів та матеріалів, таких як картонні коробки, шматки тканин, дерев'яні дошки, дозволяє дітям створювати нові ігрові сценарії та формувати креативне мислення.

За наявності доступу до інтернету або мобільних пристроїв можна застосовувати освітні додатки, інтерактивні книги та відеозаняття. В Україні функціонують безкоштовні онлайн-платформи для дошкільної освіти, що забезпечують доступ до навчальних матеріалів. Додатково можуть використовуватися: аудіоказки та аудіокнижки; мобільні ігри, що не потребують інтернет-з'єднання; перегляд мультфільмів на планшеті або проєкторі.

Спільні заходи сприяють соціалізації та підтримці емоційного стану дітей. Доцільними є: спільне придумування та обговорення історій; театральні вистави (ляльковий театр, імпровізовані постановки); співи та розучування пісень; фізичні активності (флешмоби, зарядка, танці під музику).

Забезпечення емоційного благополуччя дітей є невід'ємною складовою організації простору. Для цього використовуються: куточок спокою (місце з м'якими подушками для релаксації); дихальні вправи та медитація (техніки для зниження стресу); позитивні ритуали (щоденні історії, традиційні ігри, що допомагають зберегти відчуття стабільності).

Створення таких умов сприяє зниженню рівня тривожності, підтримці психоемоційного стану дітей та забезпеченню безперервності освітнього процесу в умовах кризових ситуацій.

Гра є ключовим чинником розвитку дитини, сприяючи її фізичному, когнітивному, емоційному та соціальному становленню. Проте сучасні реалії, зокрема воєнні дії та соціально-економічні виклики, обмежують можливості для вільної ігрової діяльності. Забезпечення якісного предметно-ігрового середовища в закладах дошкільної освіти, включаючи облаштування безпечних укриттів, є

важливим завданням, що потребує комплексного підходу. Використання адаптивних матеріалів, інтерактивних технологій та психологічної підтримки сприяє збереженню емоційного благополуччя дітей та забезпеченню безперервності освітнього процесу навіть у кризових умовах.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/perelik-igrovogo-ta-navchalno-didaktichnogo-obladnannya>
3. Про організацію безпечного освітнього простору в закладах дошкільної освіти та обладнання укриттів. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-organizaciyu-bezpechnogo-osvitnogo-prostoru-v-zakladah-doshkilnoyi-osviti-ta-obladnannya-ukrittiv>

Ковальчук Ірина Ігорівна,
вихователь Дунаєвецького ЗДОН^{№5}
«Усмішка»

СТЕП-АЕРОБІКА ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

*Щоб зробити дитину розумною і
розсудливою, зробіть її міцною і
здоровою. Нехай вона працює, діє, бігає –
нехай вона знаходиться в постійному
русі.*

Ж.Ж. Руссо

У сучасних умовах не втрачає своєї актуальності питання створення в закладі дошкільної освіти режиму високої рухової активності. Одним із шляхів його вирішення є включення до рухового режиму елементів спорту, доступних дітям дошкільного віку. Варіативна складова державного Стандарту може бути доповнена освітніми напрямками та змістом через збагачення досвіду дитини іншими видами діяльності відповідно до індивідуальних інтересів і потреб дітей, запитів і побажань батьків вихованців, умов розвивального середовища [1]. Нові підходи до змісту фізичного